

Депутатларны көз санылар

Жәй буена диярлек сайлау алды кампаниясе барды һәм көзгә аяк басу белән депутатлар сайладык. Биолетеньнәр саналды, протоколлар төзелде, исәп ясалды, нәтижеләр билгеле.

Рәсми тел белән әйткәндә, 9 сентябрьдә Башкортстан халкы Дәүләт жыйынышы — Корылтайга һәм кайсыбер жирле үзидарә органнарына депутатлар сайлады. Бу көнне республикада 22 сайлау кампаниясе үтте һәм 147 мандат алмаштырылды.

Тавыш бирергә республика сайлаучыларының 49,08 проценты килде. Авыл халкы, гадәттәгечә, ныграк активлык күрсәтте: районнар буенча сайлаучыларның 61,91 проценты гражданлык бурычын үтәде. Шәһәрләр буенча бу күрсәткеч 40,57 процент тәшкил итте. Уфада исә иң түбәнә — 29,44 процент булды. Аңлашыла да: башкала халкының шактый өлешен авылдан килеп яшәүчеләр тәшкил итә. Бу көнне исә һава торышы яхшы булу сәбәпле күпләр авылларга бәрәңгә алырга, әти-әннисенә ярдәм итәргә кайтып киткән иде. Алар якшәмбе Уфага килгәндә сайлау участокаларының күбесе ябылгандыр, мөгаен.

Аннары бер елда ике зур сайлау үтте дә үз ролен уйнагандыр. Политолог Дмитрий Казанцев фикеренчә, быел сайлаучылар өчен сайлау кампанияләре күп булды: президент сайлаулары һәм “Бердәм Русия” партиясенәң праймеризы да үтте бит әле.

Сәясәт белгече Сергей Лаврентьев 9 сентябрь иртсендә, сайлаулар башлангыч кына торганда, “Сайлау-2018” матбугат-үзгәндәге брифингта халык тавыш бирүдә гадәттәгедән күбрәк катнашыр дигән фаразын житкергән иде. Сайлаучыларның күпме килүе кандидатларның һәм партияләренәң ничек эшләвенә бәйле, диде ул. “Кандидатлар һәм партияләр сайлаучыларның күңеленә барып житә алдымы — сайлау нәтижеләре буенча күренәчәк. Кайчакта бик билгеле булмаган партияләр дә күп тавыш жыюга ирешә. Чөнки алар сайлаучылар белән тыгыз эшли, аларга якин тора”, — дигән иде ул. Аннары сайлаучыларның тавыш бирергә килүе гражданлык электораты дәрәжәсенә дә бәйле дип исәпли политолог.

Нәтижеләр игълан ителгәч, республика житәкчеләге, сәясәтчеләр, экспертлар тавыш бирүчеләр саны һәм сайлау нәтижеләре белән риза булуларын белдерделәр. Башкортстан башлыгы Рөстәм Хәмитов сайлауларда актив катнашканнары өчен республика халкына рәхмәтен житкерде. “3 миллион сайлаучының 1,5 миллионы диярлек участокаларга килеп тавыш бирде. Бу бүгенге шартларда яхшы күрсәткеч. Кайсыбер төбәкләрдә сайлаучылар саны 20-30 проценттан артмады, бездә 50 процент диярлек. Димәк, республика өчен кызарасы түгел”, — диде ул.

Башкортстан житәкчесе әйтүенчә, бездә сайлаулар үтәкүренмәлегә әйләнә бара. “Бүген республикада тавыш бирүләр гадел һәм көндәшле сайлаулар эталонна якынлаша бара. Бу исә сайлауларда жиңеп чыгу мөмкинлегә һәркем өчен бар икәнлеген аңларга ярдәм итә”, — диде ул. Рөстәм Хәмитов өч ай барган сайлау алды кампаниясе дә тыныч үтте дип билгеләде.

Парламентта урын алып өчен партияләргә биш процентлы бусаганы үтәргә кирәк. Узган сайлауларда ике партия генә бу чикне үтә алган иде. Бу юлы дүрт партия биш процент киртәсен үтте китте. Әлеге чакырылышта “Бердәм Русия”, КПРФ, ЛДПР һәм “Гадел Русия” партияләре парламентта урын ала. “Русия Патриотлары” һәм “Яшелләр” партияләренәң бер мандатлы округларда жиңүчеләре депутат кәнәфиенә утырачак. Шулай итеп, әлеге сайлаулар тавыш бирүчеләрнең сәясәти яктан карашлары төрле икәнлеген, төрле партияләргә өстенлек бирүләр күрсәтте. Димәк, республика парламенты күп партияле булачак. Демократик иддә шулай булырга тиеш тә. Дәүләт жыйынышы — Корылтай Рәисе Константин Толкачев сүзләре белән әйткәндә, күп партиялек закон проектларын һәм тәкъдимнәрне төрле караштан карарга ярдәм итәчәк.

Сайлау йомгалары буенча Дәүләт жыйынышына мандатларның 79ы — “Бердәм Русия” партиясендә. КПРФ

Корылтайның яңа составында урыннар ничек бүленә?

“Бердәм Русия”	79 кеше
КПРФ	15 кеше
ЛДПР	7 кеше
“Гадел Русия”	5 кеше
“Русия Патриотлары”	2 кеше
“Яшелләр”	1 кеше
Үзен үзе күрсәтүче	1 кеше

— 15, ЛДПР — 7, “Гадел Русия” — 5, “Русия Патриотлары” — 2, “Яшелләр” Русия экологик партиясе 1 мандат алды. Үзен үзе тәкъдим итүчеләрдән бер кандидат жиңеп чыкты.

Республика башлыгы Рөстәм Хәмитов парламентта төрле партияләренәң урын алуын, республика житәкчесе буларак, үзе өчен шулай ук мөһим һәм яхшы нәтижә дип билгеләде. Һәм депутатлардан төбәк иминегә өчен актив һәм гадел эшләүләрен көтәчәген белдерде. “Без, башкарма власть, депутатлардан нәрсә көтәбез? Әлбәттә, актив эшләүләрен, тормыштагы таләпләргә, чакыруларга жавап бирерлек булуларын көтәбез, — диде ул. — Сер түгел, депутатлыкка яңа кандидатлар авылларга чыкканда халыктан шундый фикерләр ишетте: “Биш ел элек килделәр, вәгдәләп бирделәр — һәм югалдылар. Хәзер биш елдан соң сез килдегез, шулай ук вәгдә итәсез, сайлаучыларның яхшы тормышы өчен хезмәт итәчәк сез дип сөйләсез”. Мондый фикерләргә жирлек булырга тиеш түгел. Сайлаучылар белән даими, ышанычлы эшләргә кирәк”.

Рөстәм Зәки улы әйтүенчә, кешеләрне алдау, буш вәгдәләп һәм тормышка ашмас тәкъдимнәр белән ымсындыру булырга тиеш түгел. “Депутат эшчәнлегә — жаваплы эш. Ул тавыш бирүчеләр алдында житди жавапчылык дигәнне аңлата”, — дип, депутатларны житди эшләргә чакырды республика башлыгы.

Константин Толкачев та: “Һәр сайланган депутат шуны аңларга тиеш: сайлау нәтижеләре — жиңел тын алуға форсат түгел, ә киеренке эшнең башлангычы”, — дип кисәтте.

Политолог Дмитрий Михайличенко фикеренчә, бу сайлаулар депутатлар корпусының яңаруын күрсәтә. Мөгаен, хөкүмәттә һәм муниципаль власть органнарында да яңарулар көтелер дип исәпли ул.

Әйткәндәй, бу көнне тоташ ил буенча 5 000 сайлау кампаниясе үтте. Аларда 45 сәясәти берләшмә катнашты. Гомум күзлектән чыгып караганда, Башкортстан “Бердәм Русия” партиясе иң күп тавыш жыйган өч төбәк арасына керде. Калмык республикасында әлеге партия өчен сайлаучыларның — 68 проценты, ә Кемерово өлкәсендә 64 проценты тавыш биргән. Аннары 58 процент белән безнең республика килә. Ростов өлкәсе (57 процент) һәм Саха республикасы (51 процент) сайлаучыларының да яртысыннан күбесе “Бердәм Русия” өчен тавыш биргән.

Хәзер инде, сайлау нәтижеләреннән чыгып, һәр партия үз эшчәнлегенә анализ ясаычак. Бу уңайдан “Бердәм Русия” партиясенәң төбәк бүлгә секретаре Константин Толкачев 22 сентябрьдә конференция үткәрәчәкләрән хәбәр итте. Аның әйтүенчә, кандидатлар составы быел нык яңарды. Бишенче чакырылышта эшләгән депутатларның яртысыннан күбесе праймеризны үтә алмаган. Яшь актив кандидатларга исә Партиянең “ПолитСтартап” проекты үзләрен күрсәтергә ярдәм иткән.

Әйткәндәй, калган партияләрдән дә яшь кандидатлар байтак иде. Уфа территориясендәге бер мандатлы округлар буенча кандидатлар агитация материалларын республиканың киң мәгълүмат чараларында урнаштырды. Килешү төзәр өчен редакциягә килгән кандидатлар белән аралашудан чыгып шуны әйтәргә була: янып-пешеп үзләрен күрсәтергә тырышып йөргәннәре дә булды, әллә ни кызыксыну белдермәгәннәре дә очрады.

Әлбәттә, парламентта яшьләренәң дә тавышы булырга тиеш. Бүген замана яңача фикерләүче яшьләр кулына күчеп бара. Тормыш тәжрибәсе, тирән фикерләү сәләте, белем багажы һәм халыкның яшәешен яхшырту максатларына креатив фикерләр дә өстәлеп, депутатлар нәтижәле эшләр дип өметләнәик.

Язгөл САФИНА.

✓ Гыйнвар-августта Башкортстанда инфляция уртача Русия дәрәжәсеннән түбәнрәк булган.

✓ Башкортстанда ипотека буенча уртача ставка 9,6 процентка кадәр түбәнәйгән.

✓ Статистлар биргән мәгълүматларга караганда, соңгы чорда республикада иң кыйммәтләнгән ризык булып тавык йомыркасы исәпләнә (7,3 процент).

✓ Башкортстан сылуы Анастасия Яковлева 12-17 сентябрьдә Кытайда узучы “Дөнья туризмы сылуы — 2018” конкурсында катнаша.

✓ Туймазы районында 2019 елның ноябрена эзер булачак балалар поликлиникасы төзелә.

✓ Баймакта билгесез жәнлек, хужалыкка үтеп кереп, берничә йорт куянын харап иткән.

✓ Владимир Шолом кабаттан Башкортстан эш бирүчеләре союзы рәисе итеп сайланды.

✓ Уфаның Салават Юлаев исемендәге паркында вандаллар пантера скульптурасының колакларын ваткан.

✓ Туймазыда актив эшләп килгән “Төрлеләр-тигезләр” волонтерлар берләшмәсе Серафимовка балалар интернат-йорты

тәрбияләнүчеләрен шефлыкка алган.

✓ Билгеле жырчы Элвин Грей “Эпиэ” дип аталган тәүге татар мюзиклында төшәчәк.

✓ БР буенча Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы Агыйдел елгасының хәвефле саегуы хакында искәртте.

Гөлара АРСЛАНОВА
эзерләде.